Torosların gizli cenneti; Ermenek

Prof. Hasip Pektaş, 2016

Torosların eteklerine kurulmuş 1400 m. yükseklikteki Ermenek, oldukça eski bir tarihe sahiptir. Hititliler, Romalılar, Bizanslılar gibi pek çok kültürün yaşadığı bu yöre, Roma döneminin iki yüz yıllık yerleşim merkezi olmuş, Türkçe'den başka dil konuşulmayan Karamanoğlu Beyliği'ne de başkentlik yapmıştır. Ermenek adının Romalı komutan Germanicus'dan (Germanikopolis) geldiği; diğer bir tanımla Ermenek'in Türkçe ER (kahraman) MEN (insan) EK (yamaç) sözcüklerinden oluştuğu ve *"Kahraman insanların bulunduğu yamaç"* anlamına geldiği söylenmektedir. *"Cennet Bağları"* olarak da bilinmektedir.

Uzun yıllar Konya'ya bağlı olan ve 1989'da ise Karaman'a bağlanan ilçenin merkez nüfusu 1945'te 6.607 iken 2015'de 11.228'e ulaşabilmiştir. Tarım alanlarının azlığı ilçeden kopmaları artırmıştır. Ama Kuzey Kutbu'nda da olsa her Ermenekli bu taşı ağır memleketin hasretini hep yüreğinde taşımaktadır. Sevindirici olan ben de dahil pek çok Ermeneklinin *"hayata yeniden başlamak için"* bir dönüş arzusu içinde olmasıdır. Geçmişte bir tane yeşil ağaç göremediğimiz kale başının (yayla bölgesi) ceviz, elma, kiraz, nar, incir ve elbette sedir ağaçlarıyla bezenmiş olması, bağların yeniden imar edilip üzüm, zeytin, ceviz ağaçlarının yeniden dikilmesi sevindirici bir gelişmedir.

Ermenek'in önemli gelir kaynaklarından biri orman ürünleridir. Bu yöre Sedir'in anavatanı sayılır. Uğruna tarihte savaşlar yapılan bu Sedir ormanlarının Roma kralı Antonius tarafından aşık olduğu Kleopatra'ya çeyiz olarak armağan edildiği de bilinmektedir. Anadolu'da *"dağların kadısı"* olarak anılan *"Katran"* ile özdeş olan Sedir, antik uygarlıklar tarafından başta gemi yapımı olmak üzere inşaat sektörlerinde, mobiyacılıkta çok kullanılmış, kabuklarından elde edilen katran ile ise deri hastalıkları tedavisi yapılmıştır.

18 kişinin ölümüne neden olan maden kazasıyla anılsa da Ermenek'in bir diğer gelir kaynağı kömürdür. Başta kiraz olmak üzere gelişen meyvecilik de üreticiyi memnun etmektedir. İçinde herhangi bir katkı maddesi olmayan, doğrudan Ermenek üzümlerinden yapılan şekersiz helva ile Ermenek balı da tercih edilen ürünlerdendir.

Ermenek'te nereler görülmeli?

Ülkemizin 4. büyük baraj gölü olan ve Göksu nehri üzerine kurulan Ermenek Barajı 2012 yılında elektrik üretmeye başlamıştır. Ermenek için yeni bir yaşam ve üretim alanı olan Ermenek Turkuaz Baraj Gölü, belediye başkanı Uğur Sözkesen'in çabalarıyla ve tüm Ermeneklilerin destekleriyle çoktan çekim merkezi haline gelmiştir. Avrupa'da bile az rastlanan

kanyonlarda (Nadire Kanyonu) tekne turuna katılmak, gölde balık tutmak, su sporlarına eşlik etmek dışardan gelen konukların da heyecan duyacağı etkinliklerdir.

Dünyanın en önemli mağara ve yer altı sularından biri olan 3750 m. derinliğindeki Maraspoli Mağarası, Ermenek'te görülmesi gereken yerlerden biridir. Ermenek, kaleleri ile de ünlüdür. Mennan Kalesi, Görmeli Köyü sınırları içinde, çok dik ve ulaşımı zor bir tepede yer alır. Dört tarafa hakim bir görünümdedir. Tepesindeki düzlük bir yaşam alanı olarak kullanılmıştır. Hititler dönemine ait olan kale, Karamanoğulları döneminin en son teslim alınan kalesidir. *"Sığınılacak yer"* anlamına da gelen Mennan'ın, Kültür Bakanlığı tarafından restore edilip, ulaşımı kolaylaştığında turistik çekim merkezlerinden biri olacağına ve Ermenek'e ilgiyi artıracağına inanıyorum.

Kente girişte sizi karşılayan, Ermenek Kalesi olarak da bilinen, 150 metre yüksekliğindeki Firan Kalesi ise şehri yarım ay şeklinde sarar. Üzerinde hala yapı kalıntıları bulunan ve bir kartal yuvasını andıran bu sarp yükseltiden (horst) Evliya Çelebi, Seyahatnamesi'nde de bahsederek; *"İbrete şayan bir kaledir, mutlaka görülmelidir. Ben karada ve denizde 18 padişahlık yer gezdim böyle bir kale görmedim."* demektedir.

Ermenek merkezde, 1340'da Karamanoğulları zamanında yapılmış, matematik ve astronomi dersleri okutulmuş, döneminin en büyük eğitim kurumu olan, etkili taç kapsıyla Tol Medrese'yi görmek gerekir. İlçenin en büyük camisi olan Ulu Camii ise ceviz ağacından işlenmiş kapısı, ağaç sütunlarıyla dikkat çeker.

Philadelphia (Gökçeseki) Antik Kenti, Kazancı yakınlarındaki Dinek Kulesi, ilginç kabartmasıyla Güneyyurt'taki İkizin, Medusa basil, üçgen alınlıklı kaya mezarlarının olduğu Göktepe Köristanı, ilçeye 30 km uzaklıkta olan, Gezende Köyü'ne yakın ve 55 metre yükseklikten dökülen Ilısu Şelalesi, Balgusan'daki Karamanoğlu Mehmet Bey Türbesi görülmeye değer yerlerdir.

Ermenek'e gidildiğinde şırıl şırıl akan suların eşliğinde odun ateşinde pişen sac kebabını yemek için Zeyve Pazarı'na uğramadan dönülmez. Tekeçatı Baraj Gölü'nü temaşa ettikten, özellikle de Balgusan kanyonunda yürüyüş yaptıktan sonra Bayram Hasan'ın yerinde Alabalık yemek ayrıcalıktır. Hasan abi ve eşi ile muhabbet balık kadar lezzetlidir.

İlle de Batırık

Yemek konusuna geçmişken Ermeneklinin vazgeçemediği birkaç yöresel yemekten

de bahsetmekte yarar vardır. Annelerin askere yollarken oğullarının arkasından "batırık suyu içmeden giden yavrum" diye ağıtlar yaktığı "Batırık" Ermenek mutfağının vazgeçilmezidir. İlk yiyen konuklar için farklı gelse de Ermenekli için 3 öğün tercih edilir. Batırığı denemek isteyenler için kısa bir tarif yaparsak; kişi başına bir çay bardağı ince bulgur(düğürcük), yeteri kadar domates (sıcak suda ıslatılmış domates/eğrim kurusu da olur), bir baş soğan, iki yeşil biber, yarım demet maydonoz, bir dal fesleğen (olmazsa olmazı), bir su bardağı dövülmüş ceviz, tuz, karabiber, yeteri kadar su hazırsa gerisi kolay. Domatesler soyulur, ince doğranır veya rendelenir. Soğan, maydonoz, fesleğen ve biber incecik doğranır, ince bulgur (düğürcük), ceviz, tuz da ilave edilerek yoğrulur. İstenirse su katmadan biraz sıkma ayrılır. Daha sonra buna su ilave edilerek sulandırılır ve karıştırılır. Yanında salatalık, haşlanmış lahana veya asma yaprağı ile servis yapılır.

Diğer lezzetler ise; tarhanabaşı, deli börek, arabaşı çorbası, sac böreği, topalak, sac kebabı, su böreği, Ermenek dolması, darı (mısır) pilavı, ekmek kadayıfı, pekmez helvasıdır. Cuma günleri yöresel ürünleri satın almak mümkündür.

Ermenek'e nasıl ulaşılır?

İstanbul'dan otomobille yola çıkanlar için Ermenek 879 km olup 10 saatte gidilebilmektedir. Uçak ile Konya ya da Gazipaşa Havalimanına inip, kiralanan araçla 3 saatte Ermenek'e ulaşmak mümkündür. Elbette İstanbul'dan (doğrudan), Konya'dan otobüsle, Alanya'dan minibüs ile de ulaşılabilir.

Ermenek'te nerede konaklanır?

Ermenek Selçuklu Otel (Tel: 0338 716 40 80), Konarkon Otel (0338 716 1717), Ermenek Belediyesi Konukevi (0338 716 34 46) yörenin konaklama gereksinimini karşılamaktadır.

Ermenek Tanıtım Videosu: https://www.youtube.com/watch?v=cz1Z3_zSlDQ
Ermenek Belediyesi: http://ermenek.bel.tr/
ERÇEV Vakfı : http://www.ercevvakfi.com/

Bir Hayata Yeniden Başlama Öyküsü:
Ana Ben Geldim

Hasip Pektaş, 2015

Ana ben geldim.
Gara Cula'n geldi.
Dayanamadım hasretine;
Ağustos ziyaretleri kesmedi,
doyasıya hasret gidermeye geldim.

Ana ben geldim.
"Evin güççük gızı" geldi.
Köşebaşı yastıklarının altına gene goy beş guruşları.
Süpürürüm köşe bucak,
gene kaldırırım döşşekleri yüklüğe;
Boyum heç yetmese de.

Ana ben geldim.
Ters çuvallarını bağa götürmeye,
avarların diplerine dökmeye.
Bizimkini gelberi ile helanın önüne çekip,
eşşeğinkiyle karıştırıp sırtlamaya geldim.
Aksın varsın şırası bıçıngıcık sırtıma.

Ana ben geldim.
Avarlar su beklemeyecek artık.
Her hafta gün ağarmadan sulayacağım evlekleri.
Eğrimlerin köklerine dadanan danaburnulara göstereceğim...

Ana ben geldim.
Sekiyi düzleyip ak toprakla sıvayacağım.
Elli yıl önceki hayat yeniden başlayacak,
ocak tütecek, darılar bişecek.
Varsın saklasın ağam fazlasını pencereye,
bi koçan az yesem ne olacak.

Ana ben geldim.
Geysi daşı hazır, gaynadı tenekede su.
Kefki şöngürde.
Bi daha sabınlayıver şu guzunun başını,
ovalayıver kirlerini.
Varsın ağam göbette yunsun,
ısırganla terbiye etmeyiver bu defa.

Ana ben geldim.
Teyzem gelecekmiş Karaman'dan;
valla billa söz veriyorum, bu sefer öpeceğim elini.
Heç utanmayacağım.
Dayak yemeye niyetim yok ağamdan.

Ana ben geldim.
Harmanda gene düğen süreceğim.
Rüzgarı beklemeyeceğim savurmaya,
var gücümle ben üfleyeceğim.
Samanları harara bastım ana,
samanlığa dökmeye götüreceğim.
Hararları boşaltmaya boyum yetmeyecek.
Bu sefer söğmeyeceğim, hıncımı eşşekten almayacağım.

Ana ben geldim.
Gabakları çuvallara goydum;
götüreceğim şehire ama eşşek duruvermiyor.
Devrili, devriliverdi.
Ağlamama Hacıomar emmi yetişti, yükleyiverdi.
Akşama yetişirim batırığa, ilahana haşlamayı unutma.

Ana ben geldim.
Ülübülere çalıları artık ben dikeceğim.
Çalı sanıp yılana yapışmayacaksın,
çığlığın bi daha duyulmayacak bağarasında.
Söz, bostana girmeyeceğim, kökenine basmayacağım,
gargalarını goparmayacağım.
Manalara heç ellemeyeceğim.

Ana ben geldim.
Cıngıldağa binmek için taaa Gızılkaya bağarasına getmeyeceğim.
Harman yerine dikeceğim sibeği,
Türkmenlerin ordan galınca bi biladan dalı keseceğim.
Guracağım cıngıldağı, kömür ve ceviz; inleyecek bağarası gene.
Elicekleri olmasın varsın;
sıkıştırıp parmağımı bu sefer senden saklamayacağım.
Dedem gelecekmiş madem, doğru kendi bağımıza geleceğim.
Sözünü hep dinleyeceğim.

Ana ben geldim.
Üçtaş içindeki heykelimsi gayaya benzemek istemiyom.
Anasının sözünü dinlemedi, daş oldu dedirtmen ben gendime.
Niyetim yok başka çocuklara benzemeye,
Ben hep senin sözünü dinlemeye geldim.

Ana ben geldim.
Emin Alper öğretmenim dergi dağıtıyormuş.
Bobamdan para istesem vermez şimdi.
İki yumurta götürsem gızacak biliyom.
Ama benim de dergim olsun istiyom.
Kümesten iki yumurta alıyom,
Haberin olsun diyom.

Ana ben geldim.
Mektebin önünde arkadaşlar gazoz satıyor.
Ben de cep harçlığı çıkarsam olmaz mı?
Önlüğüm bıçıngıcık tetir oldu; çiteleyiversen.
Bobam gene çok gızıp, bağıracak.
“Ben Tahsildar İsmail Efendi’nin oğlu gazoz satıyor dedirtmem,
dedirtmem, dedirtmem”.
Yahu ana ben bu hayatı ne zaman öğreneceğim?

Ana ben geldim.
Zıpçık dedem Haceli ile güreş dutturacakmış.
Hazırlamış on guruşu; kim yenerse ona verecekmiş.
Var yenileyim, çelimsizin yenilsin bu defa.
Bana da biraz tak halva verir heralda.

Ana ben geldim.
Kar yağdı, dam kürünecek mi?
Yuvağa çamır sıvanır gene, bir ibrik su versene.
Eski galbırı kestim gızak yapacağım,
gale başına gaymaya gedeceğim.
Yenisini alıp bi de guş avlasam, duzak kurup.
Bıçıngıcık da bulgur versen olmaz mı?
Meraklanma salıvereceğim serçeleri, gıyamam.

Ana ben geldim.
Garadut zamanı gelmiş.
Eski bir göynek versen de kirletmesem yenisini,
gızdırmasam bu defa seni.

Ana ben geldim.
Monam hoşaf gatıverdi.
Eşşeğe binip de daşımayacağım bu sefer sitili.
Dökmeden dolu getireceğim, valla yörüyeceğim.
Gece mezarlıktan geçerken ıslık çalmayacağım gorkudan.
Bi elham okuyacağım mezar taşlarına bakmadan.

Ana ben geldim.
Gara Guzu’n geldi.
Bağımızı geri satın almaya, sekisinde yatmaya,
elinin değdiği yerlere değmeye geldim.
Ana ben geldim; sen nerelerdesin?